

Till: kn.remissvar@regeringskansliet.se,
kn.ke.remiss@regeringskansliet.se

Magnus Nikkarinen

Remissvar: Cirkulär hantering av textil och textilavfall

Diarienum: KN2023/03051

Svensk Handel, som är handelsföretagens intresseorganisation och företräder 9 000 små, medelstora och stora företag med cirka 300 000 medarbetare, får med anledning av remissen anföra följande:

Svensk Handel tackar för möjligheten att kommentera regeringens förslag om hur Sverige ska anpassa sig till kraven i EU:s avfallsdirektiv som kräver separat utsortering av textilavfall från 1 januari 2025. Nedan synpunkter är inriktade på den aktuella remissen, men kopplingar görs även till EU-kommissionens lagförslag om ett utökat producentansvar för textilavfall, som presenterades den 5 juli, och det pågående svenska remissförfarande, Dnr: KN2023/03699¹. Ett mer omfattande remissvar kan därför också förväntas till den 2 november.

1. Sammanfattning

- *Svensk Handel anser att det är kontraproduktivt att föreslå ett lagkrav på separat insamling och sortering av textilavfall innan Kommissionens förslag rörande producentansvar har presenterats.*
- *Lagförslaget innebär en risk att olika insamlings- och sorteringslösningar skapas, som i ett senare skede ska harmoniseras i ett nationellt producentansvar, med onödiga ökade administrativa bördor och kostnader som följd.*
- *Regeringens lagförslag är oklart utformat då det inte finns någon tydlig vägledning om hur återbruk ska främjas, vad textilavfall är, hur aktörerna ska insamla och sortera, samt vad som ska hända med det textilavfall som omhändertagits.*
- *Svensk Handel förordar att definitionen av vilken typ av textil som ska ingå styrs av den gemensamma tullkodsnomenklaturen, i linje med KOM:s förslag i det reviderade avfallsdirektivet.*
- *Svensk Handel anser att frågan om hantering av textilavfall måste ses i ett brett perspektiv som innefattar såväl offentliga som privata aktörer, samt idéburna sektorn. Även dimensionerna kring återbruk, innovation och teknisk utveckling behöver beaktas, samt de beteendeförändringar hos konsumenterna som behöver komma till stånd.*

¹ Remiss av EU-kommissionens förslag på revidering av Avfallsdirektivet (2008/98/EG)

- *Svensk Handel förordar att regeringen snarast tar initiativ till att samla berörda aktörer inom såväl privat, offentlig som idéburen sektor för att gemensamt formulera en plan för en långsiktig systemlösning av hanteringen av textilavfallsresurserna med syfte att tillse en långsiktigt hållbar lösning.*

2. Övergripande kommentarer

Svensk Handel ifrågasätter lagförslaget. EU-kommissionen nu tagit initiativet att skapa en EU-harmoniserad lagstiftning kring textilavfall (offentliggjordes den 5 juli) och anser att uppdateringen av avfallslagstiftningen är nödvändig för att möjliggöra en hållbar omställning av handelssektorn och för att uppnå målen i The Green Deal. Det är därför olyckligt att regeringen förekommit detta och föreslår en nationell lösning som i mångt och mycket inte innebär någon skillnad från dagens situation. Det finns snarare en reell risk att enskilda och lokala initiativ tas, som ett producentansvar inom något år ska anpassa till en horisontell nationell lösning.

Svensk Handel vill betona att textil- och modehandeln vill vara med och utforma lösningarna för att det avfall som uppstår ska tas hand om på det mest resurseffektiva sättet. Det finns också en gemensam syn om att det är helt nödvändigt att systemlösningar kommer på plats för att tillgängliggöra material byggd på återvunnen textil. Flera etablerade aktörer inom handeln har mål om att hela produktsortimentet ska bestå av återvunnet eller förnybart material till år 2030.

Idag finner handlare och grossister fortfarande skillnader och olika genomförande, särskilt när det gäller krav på hantering av textilavfall i medlemsstaterna. För att främja gemensamma principer för cirkulär ekonomi i hela EU och för att undvika snedvridning av den inre marknaden behövs mer harmonisering och interoperabilitet. Detta gäller även det EPR-system för textilier som förutses i förslaget, eftersom många medlemsstater har, eller håller på att utveckla, nationella EPR-system för textilier för att uppfylla kravet på separat insamling av textilavfall senast 2025, som täcker olika omfattningar, ansvarsområden och typer av produkter. Det är därför mycket olyckligt att Sverige inte skapade ett producentansvarssystem redan år 2020, då detta mycket väl hade kunnat fungera som grund för en harmoniserad lösning.

Det är också viktigt att poängtera att, även om en bättre insamling och sortering av textil för återanvändning och återvinning är nödvändig, finns det en mängd utmaningar både uppströms och nedströms i värdekedjan som behöver hanteras parallellt. Det innefattar såväl beteendeförändringar hos konsumenter som nya tekniska lösningar för att samla in och sortera textil på ett effektivt sätt, men också utveckling av kapacitet för att omvandla alla olika typer av fiberfraktioner efter sorteringen till nya material. Trots att det finns flera mycket spännande enskilda initiativ i form av exempelvis textilåtervinningsföretagen Renewcell och Södra, är de inte storskaligt redo och det kan leda till en urholkning av konsumentförtroendet om konsumenterna uppmanas att återvinna, men det sedan finns begränsade möjligheter att faktiskt materialåtervinna textilen.

Den viktigaste enskilda frågan är dock hur det kan säkerställas att det endast är textil där det inte finns någon avsättning för återanvändning som samlas in. Att den textil som finns på marknaden ska finnas på marknaden så länge som möjligt och avsättas där den har mest värde är självklart. Det är därför viktigt att olika aktörer, såväl privata som ideella har en möjlighet att utveckla affärsmodeller för att sälja återbrukad textil på ett konkurrenskraftigt sätt. Utmaningen är att särskilja detta från textil som är redo för materialåtervinning och detta är ett gemensamt ansvar för alla parter i värdekedjan.

3. Kommentarer de enskilda kapitlen

Kapitel 5.3 – Textil för återanvändning

Svensk Handel kan intyga att det är en snabb utveckling som sker kring utvecklandet av nya affärsmodeller kopplat till återanvändning. Den årliga hållbarhetsundersökning som Svensk Handel genomför visar på att allt fler handlare provar att sälja exempelvis second hand-produkter och att 9 av 10 även fortsätter efter att de har testat.

Utvecklingen sker parallellt med ett ökat intresse bland konsumenterna. Den senaste undersökningen visar på att 7 av 10 konsumenter handlat second-hand det senaste året och speciellt för kvinnor är just textil en viktig produktgrupp.

Det är dock viktigt att särskilja återanvändning och återvinning när hanteringslösningar för ett bättre resursutnyttjande ska utvecklas. Olika lösningar för att främja återanvändning, vare sig de är privata eller idéburna, bör uppmuntras och möjliggöras i så stor utsträckning som möjligt. Strukturen för återvinning behöver dock vila på ett eller ett fåtal aktörer med ett nationellt och konkurrensneutralt angreppssätt. I det optimala fallet ska inte ens en avfallsström inom textil behöva sorteras ut för återanvändning. Den som vill avyttra en textil vet när den är lämplig för återanvändning och när den är lämplig för återvinning. Det är dock en utopi, men ett förbättrat konsumentbeteende och automation i sorteringsledet kan bidra till att fokus kan ligga på hur avsättning för den sorterade avfallsresursen kan uppnås.

Kapitel 6.1 - Ansvar för textilavfall som är kommunalt avfall

Regeringen föreslår att ansvaret för textilavfall ska fortsatt vara i första hand kommunalt. Det sker med hänvisning till att det inte finns något förslag från EU än. Det har nu kommit och givet att det med stor sannolikhet kommer att bli krav på ett nationellt producentansvar är det viktigt att inte olika lokala lösningar skapas först, som ett producentansvar sedan ska hantera, vilket leder till att omotiverade administrativa och finansiella kostnader uppstår.

Svensk Handel stöder regeringens slutsats att den eventuella utformningen av ett producentansvar för textil behöver analyseras ytterligare, men det bör då ske i nära samarbete med närmast berörda aktörer och påskyndas. En dialog finns redan mellan Avfall Sverige och näringslivet och denna kan med fördel utvecklas till en bredare

samarbetsgrupp bestående av relevanta aktörer från såväl privat, offentlig som idéburen sektor.

Kapitel 6.2 - Innebörden av uttrycket textilavfall

Svensk Handel förespråkar en tydlig definition av vilka textiltyper som ska ingå och det bör följa slutsatserna i SOU-utredningen (KN 2020/72) från 2020 som definierar textilavfallstyper utifrån den gemensamma tullnomenklaturen. Det ligger också i linje med Kommissionens förslag från den 5 juli.

Kapitel 6.3 och 6.4 – sortering och insamling av textil

Angående insamling och sortering stödjer Svensk Handel regeringens skrivning om att den bör bygga på en flexibilitet och en anpassad servicenivå. Detta möjliggör ett uppfyllande av lagstiftningen, men skapar samtidigt utrymme för att i ett senare skede implementera nationella och harmoniserade lösningar.

Svensk Handel vill också betona att själva insamlingen av textilavfall förstås ska vara lokalt orienterad och nära konsument, men infrastrukturen för sortering och bearbetning ska kunna ske på allt från ett lokalt till globalt plan. Volymen och de många olika förutsättningarna och fraktionerna av textilmaterial som kommer att uppstå, kräver att olika cirkulära lösningar främjas.

Kapitel 6.5 – Krav på att främja återanvändning

Svensk Handel har förståelse för att informationsinsatser behöver vidtas för att säkerställa att det endast är textil som är redo för avfall som bearbetas. Sveriges befolkning är världsledande i att sortera avfall generellt sett, så det finns en stor potential att man även ska kunna bidra i en första utsortering. Den svenska handeln har god erfarenhet av kommunikation med konsumenter och kan med säkerhet bidra i sådana insatser.

Kapitel 6.6 - Behandlingen av textilavfallet

Behandlingen av det textilavfall som insamlats och sorterats ut i olika fraktioner kommer vara en av de stora utmaningarna i anslutning till ikraftträdandet av denna lagstiftning. Regeringen hänvisar till Kommissionens lagförslag, vilket föranleder Svensk Handel att be att få återkomma med ett fördjupat svar i anslutning till remissvaret med svarsdatum det 2 november.

Det kan dock redan nu understrykas att Svensk Handel ser utvecklingen mot mer återvunnen textil i produktionen av ny textil som en viktig (men inte enda) pusselbit i målet om att uppnå en cirkulär textil värdekedja i framtiden. För att lyckas kommer stora, både offentliga och privata, satsningar behöva göras. Det innefattar ett omfattande stöd inom forskning och utveckling för att skapa den nödvändiga teknik och kompetens för att säkerställa att textilavfall kan tas omhand på ett miljömässigt bra och kostnadseffektivt sätt.

Mängden textilavfall som kommer att uppstå i Europa fr.o.m. 2025 blir mycket omfattande och det är inte troligt att allt kan avsättas för återanvändning respektive

materialåtervinning i ett initialt skede. Under en tid när lösningar längs hela värdekedjan utvecklas kan därför energiåtervinning delvis behöva vara ett alternativ.

Slutsatser

Sverige har stora möjligheter att utveckla textilsektorn till en konkurrenskraftig näringslivsgren för Sverige igen, som kan drivas av visionerna att bidra till en cirkulär textilkedja. Ett väl fungerande insamlings- sorterings- och bearbetningssystem för textilavfall är en nyckelfaktor för att lyckas. För att uppnå detta krävs ett gediget engagemang från alla aktörer i hela värdekedjan, inklusive offentlig sektor.

Svensk Handel och dessa många textilföretag är beredd att aktivt bidra och uppmuntrar därför regeringen att inleda ett fördjupat samarbete med närmast berörda aktörer. Regeringen förordar i remissen en ny fördjupad utredning och det kan vara motiverat, men Svensk Handel vill betona att mycket fakta finns redan och en utredning bör vara av mindre karaktär och i så stor utsträckning som möjligt involvera berörda parter.

Martina Elfgren
Enhetschef

Magnus Nikkarinen
Hållbarhetsansvarig